

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський кооперативний коледж Полтавської облспоживспілки
Полтавський університет економіки і торгівлі
Полтавська державна аграрна академія**

МАТЕРІАЛИ

*науково - теоретичної
конференції*

**«ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В
СУЧАСНОМУ БАНКУ»**

Полтава - 2019

**Платіжні системи та інформаційна безпека в сучасному банку:
Збірник доповідей Міжвузівської науково-теоретичної конференції, 24
квітня 2019 р. – Полтава, 2019. - 21 с.**

Організаційний комітет конференції:

Деля О. В. - директор Полтавського кооперативного коледжу Полтавської облспоживспілки, кандидат історичних наук, доцент;

Соболь Г. О. - голова циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін Полтавського кооперативного коледжу, викладач вищої категорії, кандидат економічних наук, внутрішній аудитор якості ISO, сертифікований бухгалтер-практик SAP;

Кіяшко С. Г. - викладач вищої категорії, викладач-методист циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін Полтавського кооперативного коледжу;

Москаленко О. І. - викладач вищої категорії циклової комісії фінансово-економічних та облікових дисциплін Полтавського кооперативного коледжу.

У збірнику розглядаються аспекти функціонування в Україні карткових платіжних систем. Висвітлено чинники, що впливають на інформаційну безпеку в сучасному банку; проблеми та перспективи розвитку інноваційних технологій банківської системи України.

ЗМІСТ

<i>Білозор О.Ю.</i> Міжнародні грошові перекази.....	4
<i>Романець Г.П.</i> Історія та етапи розвитку платіжних карток...	6
<i>Герасименко О.І.</i> Інформаційна безпека в банківській діяльності	8
<i>Прасолова С.П.</i> Оцінка стану та перспективи розвитку платіжних систем в Україні.....	10
<i>Пиріг Дмитро</i> Інформаційна безпека банківської діяльності.....	13
<i>Штепенко А.М.</i> Інформаційні технології і фінансово – кредитних установах та їх платіжних системах.....	15
<i>Деркач Євгенія</i> Проблеми та перспективи розвитку інноваційних технологій банківської системи України.....	17

Білозор О. Ю.

Здобувач вищої освіти ступеня «Бакалавр»

Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Науковий керівник – Глущенко Ю. А.

к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

Полтавської державної аграрної академії

МІЖНАРОДНІ ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ

Грошові перекази є найбільш затребуваною послугою у банківській системі. Вони можуть бути внутрішніми – в межах однієї держави і міжнародні – за кордон (за яких виплати можуть проводитися в іноземній валюті, або в місцевій по діючому курсу обміну).

Для захисту споживачів від довільних зборів банків за конвертацію валют при міжнародних грошових переказах Європарламент ухвалив нові правила міжнародних переказів валют, зобов'язавши європейські банки встановлювати однаковий розмір комісії для переказів у євро та інших валютах.

Як свідчать дані журналу «Вісник НБУ», найбільшу частку ринку грошових переказів в Україні утримує Western Union – 31% ринку, «Золота Корона» – 18%, Uni Stream (12%), «Контакт» і MoneyGram по 9% [1]. Найпопулярнішими є ті системи переказів, які дозволяють відправляти гроші в будь-яку точку світу, а також ті, які пропонують невисоку комісію за перерахування в певні країни.

«Грошові перекази – один із найбільш затребуваних сервісів на українському ринку і за його межами, цей тренд швидко набирає обертів. В Україні обсяг грошових переказів з картками Mastercard зріс у 2,5 рази за останній рік. Міжнародні грошові перекази – це актуальний для українців напрям, і наше нове рішення, яке відкриває для держателів карток Mastercard нові можливості. Новий сервіс звільняє від необхідності перевозити готівку із-за кордону, що особливо актуально для мільйонів українців, які працюють за межами України» – зазначила Наталія Кангіна, керівник напряму digital продуктів Mastercard Europe SA в Україні [2]. Так, у 2018 році українськими громадянами лише в країнах Європи було перераховано в Україну понад 70 мільйонів євро, що 8 разів більше, ніж в 2017 році. Загальні розміри грошових переказів з-за кордону наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Грошові перекази в Україні з-за кордону з 2010 по 2018 рр.

Рік	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Розмір млн.дол.США	5862	7019	7526	8537	6489	6959	7535	9287	10888

Шляхи передачі і розміри готівки наведені у табл. 2 [3].

Таблиця 2

Обсяги грошових переказів в Україну за шляхами перерахування

Шляхи надходження, млн.дол. США	Роки								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Надходження (усього)	1629	1866	2068	2380	1478	1868	2025	2611	2833
через коррахунки банків	804	851	882	865	614	553	583	738	944
через міжнародні платіжні системи	610	759	902	1194	657	635	577	610	549
неформальними каналами	215	256	284	321	207	680	865	1263	1340

З наведених у таблицях даних видно, що обсяги переказів зростають і починаючи з 2010 до 2013 року основна маса відбувалась за рахунок коррахунків банків. У 2014 році переважали міжнародні платіжні системи і останні роки найбільше переказів відбувається через неформальні канали (передача грошей через друзів чи водіїв, перевезення готівкою), що є не досить позитивним явищем. Зменшення ж ролі платіжних систем відбулося внаслідок запровадження більш жорсткої валютної політики НБУ. Тому враховуючи дедалі більшу роль грошових переказів та значну частку неформальних каналів переказу, було б добре запровадити регулярні опитування мігрантів в основних країнах надходження (використовуючи, наприклад, досвід Національного банку Польщі), щоб краще розуміти значення для економіки фінансових потоків, що виникають внаслідок міграції населення. Для підвищення довіри до банківської системи НБУ слід чіткіше повідомляти про зміни в методології та про суттєвий перегляд оцінок показників.

Список використаних джерел

1. Вісник НБУ № 8 (222) Серпень 2014 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=4881653>.
2. iPay.ua і Mastercard запустили міжнародні грошові перекази з картки на картку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://newsroom.mastercard.com/eu/uk/news-briefs/ipay-mastercard-cross-border/>
3. Грошові перекази в Україну [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/transfer/>

Романець Г. П.
здобувач вищої освіти ступеня "Молодший спеціаліст" спеціальність "Фінанси, банківська справа та страхування"
Науковий керівник - Мось М. І.
викладач циклової комісії економічних та фінансово-облікових дисциплін КУЕП

ІСТОРІЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ КАРТКОВИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ

Платіжна картка є популярним сучасним банківським продуктом, за допомогою якого ми здійснюємо розрахункові операції без участі готівки. Компактна, зручна, з різними програмами для клієнтів є актуальним банківським продуктом для населення. На протязі розвитку передових міжнародних платіжних систем виникали нові види карток, які повинні були задовольняти певні групи клієнтів, але платіжна картка не втратила своїх позицій і зараз займає домінуюче місце у сфері карткових розрахунків.

Перші теоретичні відомості про використання карток як платіжного засобу з'явилися в Англії, де ідею кредитних карток висунув у своїй книзі Джеймс Бедламі "Погляд в минуле", яка вийшла в світ в 1888 році (J. Bellami. Looking backwards, 1888 p.).

Попередниками сучасних пластикових карток були картки, які на початку минулого століття випускали крупні американські готелі, нафтові компанії і магазини. Ці товарні картки мали два призначення - стежити за рахунком клієнта і забезпечити механізм запису його покупок [1].

Проте, реально перша платіжна карта була випущена лише в 1914 році відомою фірмою Mobil Oil (правда раніше ця фірма називалася General Petroleum Corporation California). Випущені даною компанією карти використовувалися при оплаті торгових операцій по нафтопродуктах. Перші картки були картонними, дані на них були або написані, або видавлені[2].

Недовговічність картонних карток змусила шукати їм заміну, і через десять років почали з'являтися перші металеві картки з тисненням (ембосування номера картки, даних клієнта, терміну дії картки). Ембосування дозволило частково автоматизувати процес обслуговування цих карток, оскільки з карток можна було робити відтиснення і переносити інформацію про власника на віддруковані чеки (сліпи), що дало змогу вести облік і реєстрацію продажів по кожній емітованій картці. Практично без змін ембосування збереглося до наших днів і широко використовується, у тому числі і на смарт-картках. Перші картки з ембосуванням виготовлялися з

металу, але потім їх витіснили пластиковими картками, оскільки вони виявилися більш практичними [1].

Пошук відповідного матеріалу затягнувся на десятиріччя, і лише в 60-ті роки було знайдено прийнятне рішення - пластикова картка з магнітною смугою. Десять років потому, в 1975 р. француз Ролан Моренно винайшов і запатентував електронну карту пам'яті. Пройшло ще декілька років, і компанія Bull (Франція) розробила і запатентувала смарт-карту з вбудованим мікропроцесором.

1 жовтня 1958 року була випущена перша карта American Express. Вже через рік ця компанія налічувала 32 тисячі підприємств і більше 475 тисяч утримувачів карток. Такий успіх American Express пояснюється, по-перше, тим, що компанія придбала Universal Travel Card, що випускалася Асоціацією американських готелів. Але головною причиною була вже існуюча розгалужена міжнародна сіть обслуговування дорожніх чеків "American Express" і величезні фінансові кошти, що дозволили кредитувати клієнтів

При дослідженні еволюції карток можна побачити як змінювалось відношення банків до карткових програм по мірі розвитку даного сегменту ринку банківського обслуговування клієнтів: на початку кредитні картки застосовувались для підтвердження кредитоспроможності покупця в магазинах, далі вони почали виступати також засобом залучення клієнтів до банку, наступним етапом в розвитку карткового бізнесу стало виникнення елементів кредитної схеми, в межах якої почали з'являтися посередницькі організації, що брали на себе проведення розрахунків [2].

В наш час платіжна картка є найбільш безпечним та престижним способом здійснення повсякденних платежів та зберігання грошей.

Відповідно до Закону України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» платіжна картка являє спеціальний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу грошей з рахунку платника або з відповідного рахунка банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування грошей зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання грошей в готівковій формі в касах банків, пунктах обміну іноземної валюти уповноважених банків та через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором [3].

Можемо зробити висновки, що паралельно з розвитком людства розвивалися засоби платіжного обороту (від примітивних грошей до електронних розрахунків). Платіжна система розвивається протягом багатьох століть, а технічний прогрес не стоїть на місці, тому цілком реально, що платіжні картки все таки витіснять готівкові кошти з обігу повністю. Розглянувши історію платіжних карток, можна сказати, що першопрохідцями в освоєнні ринку пластикових грошей були і нині відомі у всьому світі

платіжні системи Bank of America (Visa International), Master Card, American Express.

Список використаних джерел

1. Пиріг С.О. Платіжні системи. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
2. Реферат "Історія виникнення та розвитку платіжних карток" 23.06.2011 [електронний ресурс] <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20796/>
3. Черкасова С. В. Ринок фінансових послуг. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – Львів:"Магнолія 2006", 2007 р. – 496 с.

Герасименко О.І
здобувач вищої освіти ступеня
«Магістр» спеціальність «Фінанси,
банківська справа та страхування»
Науковий керівник – Глущенко Ю.А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту
Полтавської державної аграрної академії

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогодні розвиток інформаційних технологій стає незворотним процесом, який зобов'язує державу забезпечити стан захищеності суб'єктивних інформаційних прав, а також створити умови для якісного та ефективного інформаційного забезпечення банківської діяльності. Проблемою сучасного законодавства, що регулює інформаційні відносини у сфері банківської діяльності є відсутність системності у визначенні поняття банківської таємниці. Важливо зауважити, що в наш час постає проблема необхідності вироблення єдиної стратегії в уточненні права на банківську інформацію та банківську таємницю, охорона права при здійсненні повноважень користувачами банківської таємниці [1].

Для ефективного захисту інформації необхідно сформувати систему інформаційної безпеки банківської установи (рис. 1).

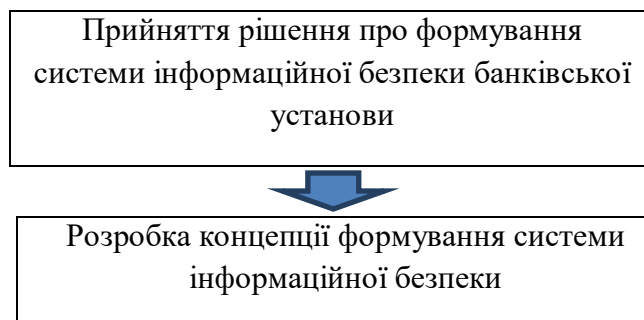

Рис. 1. Етапи формування системи інформаційної безпеки банківської установи

Як у разі мимовільного витоку інформації, так і за несанкціонованого доступу використовуються відповідні канали отримання інформації: візуально-оптичні, акустичні та електромагнітні. Слід зазначити, що до факторів, які створюють умови витоку інформації, за дослідженнями спецслужб, відносять відображені в табл. 1 [2].

Таблиця 1

Фактори витоку інформації

Фактори	%
Надмірна балакучість співробітників підприємств, фірм, банків	32
Прагнення працівників підприємств, фірм, банків заробити гроші будь-яким способом і будь-якою ціною	24
Відсутність на підприємстві, фірмі, у банку системи заходів, спрямованих на захист інформації	14
Звичка співробітників підприємств, фірм, банків ділитись один з одним почутими новинами, чутками, інформацією	12
Безконтрольне використання інформаційних систем	10
Наявність передумов для виникнення серед співробітників конфліктних ситуацій	8

Національний банк модернізував правила організації захисту електронних банківських документів з використанням засобів захисту інформації регулятора. Зокрема, врегульовано використання програмно-апаратного модуля генерації ключів та передбачено застосування носіїв ключів криптографічного захисту інформації Національного банку виключно захищених носіїв інформації, що дасть змогу:

- оптимізувати норми Правил організації захисту електронних банківських документів з використанням засобів захисту інформації Національного банку України, зокрема, у частині ведення обліку, обладнання приміщень технічними засобами охорони;

- знизити ризики інформаційної безпеки під час управління ключовими даними у банках та інших установах в Україні, що використовують засоби захисту інформації Національного банку [3].

Отже, щоб запобігти порушенням інформаційної безпеки доцільно знаходити слабкі місця інформаційної системи банку. Підтримка та контроль з боку керівників банку повинні забезпечити належний рівень інформаційної безпеки, своєчасність та адекватність заходів захисту від реальних та потенційних загроз інформаційній безпеці банку, забезпечення достатності ресурсів, у тому числі фінансових, для сталого розвитку систем інформаційної безпеки. Необхідно зменшити інформаційні ризики банку, обрати спецзаходи та забезпечити безпеку за допомогою різноманітних механізмів.

Список використаних джерел

1. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: навч. посіб. КНЕУ, 2018. 190 с.
2. Загальні принципи захисту інформації в банківських автоматизованих системах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bezpeka.com/>.
3. Виявлення злочинів у банківській системі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.naiu.kiev.ua.

Прасолова С.П.

**к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи
Полтавського університету економіки і торгівлі**

Колісник В.О.

**здобувач вищої освіти ступеня «Бакалавр» спеціальність «Фінанси,
банківська справа і страхування» Полтавського університету економіки
і торгівлі**

ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Світова практика доводить, що розвиток сучасних платіжних систем стимулює появу нових ринків, зростання національної економіки, підвищення її конкурентоспроможності, зменшення безробіття та покращення рівня життя, що є надзвичайно актуальним для економіки України у посткризовий період.

Як відомо, під платіжною системою розуміють платіжну організацію, учасників платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів. Проведення ж переказу коштів є обов'язковою функцією платіжної системи [1, с.332]. Характеризуючи

організаційну структуру української платіжної системи, можна відмітити наступні особливості розвитку її основних складових:

- єдиною системно важливою державною платіжною системою в Україні є СЕП НБУ (систему електронних платежів), що забезпечує 97% міжбанківських переказів у національній валюті в межах України. Обсяги таких міжбанківських переказів за останні 5 років зросли на 79% [2, с. 13]. Учасниками СЕП є всі банки України та їх філії, Державна казначейська служба України та її територіальні органи;

- карткові платіжні системи, ключовими серед яких в Україні є міжнародні платіжні системи “MasterCard” та “Visa”. Також на території України здійснює діяльність Національна платіжна система “ПРОСТІР”. Через ці три системи у 2018 році здійснювалось майже 100% платежів в Україні із використанням карток [2, с.16]. При цьому, як свідчать дані рис.1, зростання кількості підприємств торгівлі та сфери послуг, що надають своїм клієнтам можливість здійснювати безготівкові розрахунки за допомогою платіжних карток, а також обсягів операцій із використання платіжних карток щодо оплати товарів та послуг через мережу Інтернет (електронна комерція), обумовили покращення якісної структури таких операцій. Зокрема, про це свідчить зростання частки безготівкових операцій за останніх 5 років з 25% у 2014 році до 45,1% у 2018 році (рис.1) за відповідного скорочення частки операцій з отримання готівки. Водночас за даними рис.2, популяризація таких інноваційних сервісів, як Apple Pay та Google Pay стимулювала за останні 5 років розвиток безконтактної платіжної інфраструктури. Зокрема, якщо кількість платіжних карток (ПК) з магнітною смугою за аналізований період залишалася майже без змін, то кількість безконтактних ПК зросла за цей період у 3,6 разів (рис.2);

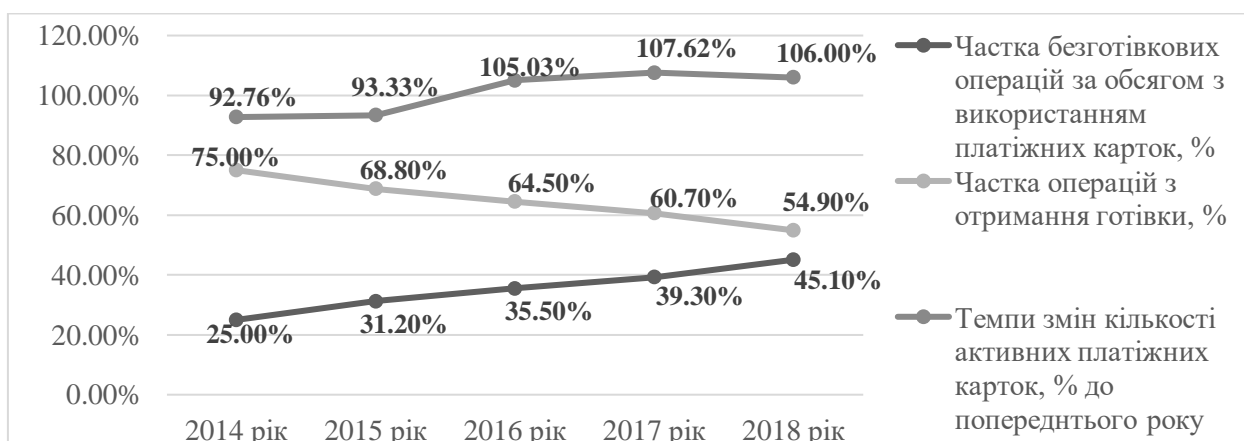

Рис 1. Оцінка якості операцій, здійснених з використанням платіжних карток в Україні у 2014 – 2018рр. [розробка авторів за офіційними даними[3].

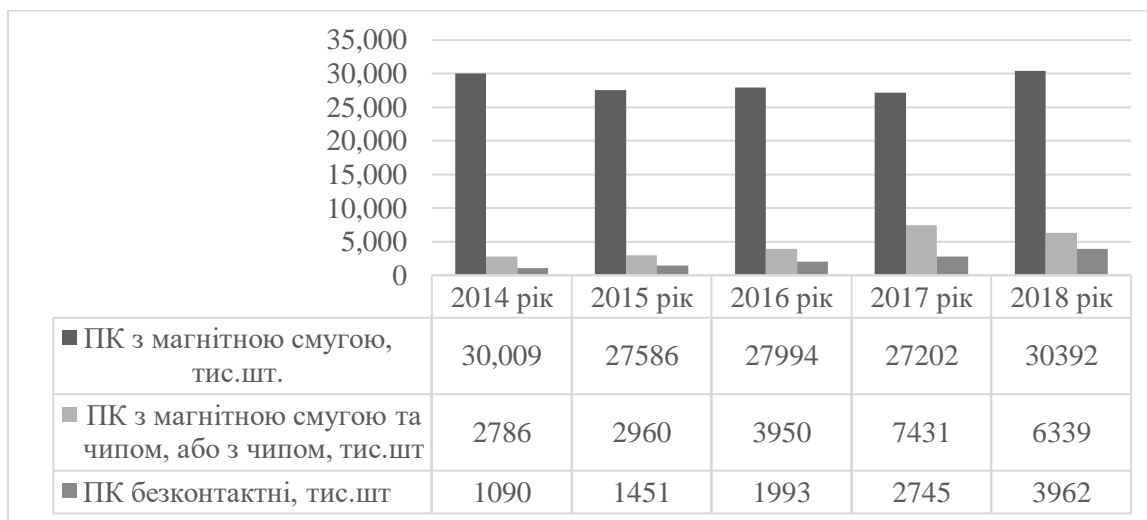

Рис 2. Оцінка змін кількості платіжних карток (ПК) за видами носіїв інформації, емітованих українськими банками у 2014 – 2018рр. [розробка авторів за офіційними даними[3].

- системи переказу коштів, серед яких: 8 створених банками; 12 створених небанківськими установами; 8 внутрішньобанківських; 7 створених нерезидентами. Серед систем переказу коштів, створених резидентами, більшість переказів (92%) здійснювалася з використанням систем, створених небанківськими фінансовими установами, перш за все з використанням системи переказу коштів “Поштовий переказ” (платіжна організація – ПАТ “Укрпошта”), - і лише 8% від усіх переказів здійснювалося через системи, створені банками. При цьому найбільший обсяг переказів як в Україну, так і за межі України в 2018 році здійснено з використанням системи “Western Union” (59% та 77% від загального обсягу переказів, здійснених системами, створеними нерезидентами, в Україну та за межі України відповідно). Розглядаючи діяльність систем переказу коштів слід також зазначити, що Україна залишається країною-реципієнтом транскордонних переказів. Упродовж 2018 року сума коштів, отриманих в Україні з використанням міжнародних систем переказу коштів, у вісім разів перевищувала суму коштів, відправлених за її межі [2, с.20].

Таким чином, розвиток платіжних систем в Україні за останні п’ять років характеризувався такими позитивними зрушеннями, як зростання частки безготівкових платежів, розвиток безконтактної платіжної інфраструктури, збільшення кількості і обсягів операцій з платіжними картками та послаблення фінансових вимог до учасників ринку електронних платіжних систем з боку регулятора, - Національного банку України. Водночас, невирішеними залишаються проблеми управління кібер-ризиком та ризиками, пов’язаними з можливостями шахрайства в платіжних системах із використанням засобів передавання інформації.

Список використаних джерел

1. Арбузов С. Г. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — К. : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с.
2. Річний звіт за даними оверсайта платіжних систем за 2018 рік //Офіційне інтернет-представництво НБУ [Електронний ресурс]: - Режим доступу: [https:// bank.gov.ua/doccatalog/document?id=92100568](https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=92100568)ю
3. Ринок платіжних карток в Україні //Офіційне інтернет-представництво НБУ [Електронний ресурс]: - Режим доступу: [https://bank.gov.ua/ control/uk/publish/category?cat_id=79219](https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219)

Пиріг Д.В.
здобувач вищої освіти ступеня «Бакалавр»
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування», 3 курс
Науковий керівник – Чижевська М.Б., к.е.н., доц.
Доцент кафедри фінансів та банківської справи
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах, як показала практика, важлива роль у забезпеченні національної безпеки України та особливо її економічної складової належить процесам забезпечення інформаційної безпеки держави у банківському секторі.

Сьогодні банки вживають низку заходів, що дають змогу їм протистояти несанкціонованим доступам, розголошенню комерційної інформації і притягати правопорушників до відповідальності. Питання досить актуальне з огляду на зростаючу динаміку злочинів щодо посягань та використання з корисливою метою третіми особами банківської інформації.

Останнім часом функціонування інформаційних систем у світі виявило проблему недостатньої захищеності від комп'ютерних вірусів. BadRabbit, WannaCry, Petya та інші вражали несподівано, паралізуючи комп'ютерні системи різних установ та підприємств. Не стали винятком банківські установи, які повинні бути захищеними сучасним технічним та системним забезпеченням.

Загальна оцінка подій 27-29.06.2017 р. демонструє, що 70% українських банків так чи інакше постраждали від кібератак вірусу Petya. Видимим наслідком таких атак стала зупинка роботи терміналів, платіжних систем, відділень банків, а також обмежений доступ до інтернет-банкінгу та міжнародних переказів. Хоча банки продовжують стверджувати, що атаки

негативно вплинули винятково на інфраструктуру системи Windows, а вірус не отримав доступу до персональних баз даних клієнтів, ніхто вже не може бути впевнений, що більш «витончена» програма не зможе цього зробити.

Саме тому все більшого поширення набирають послуги IT outsourcing для банків з метою якнайшвидшого приведення методів захисту їхніх інформаційних систем у відповідність до вимог НБУ. Насамперед, такі послуги пропонують деякі IT-компанії, які проводять загальний технічний аудит та перевірку регламентного забезпечення функціонування систем захисту банку. Така перевірка має включати penetration test (тест на проникнення як метод оцінювання захищеності комп'ютерної системи), який допомагає виявити технічні недоліки інформаційних систем та визначити необхідний перелік потрібних систем безпеки [1].

Отже, кібербезпека банків вимагає комплексного, чітко спланованого, поетапного проекту вдосконалення систем її захисту. Такий комплекс має включати три основні підходи щодо виявлення загроз для функціонування інформаційних систем банку: технологічний – першочерговий аудит, впровадження оновлених методів захисту та подальша оптимізація всієї IT-інфраструктури банку з метою не лише позбутися недоліків, але й попередити їх у майбутньому; робота з персоналом та адміністрацією банку – на цьому етапі необхідно не лише перевірити належне регламентне забезпечення роботи інформаційних систем, але й провести подальші роз'яснювальні роботи з персоналом; з іншого боку, це робота з керівництвом банку, що має забезпечити розуміння всіх можливих ризиків наступних кібератак та санкцій НБУ за невідповідність вимог НБУ; правове забезпечення, яке дозволило б належним чином врегулювати відносини між банком та IT-компанією щодо конфіденційності інформації.

Розробка такого комплексного проекту дозволила б побудувати довгострокові відносини між банками та вузькоспеціалізованими IT-компаніями, що надають послуги у сфері кібербезпеки. Адже, якщо впровадження заходів щодо приведення інформаційних систем банків у відповідність до положень Постанови НБУ № 95 [2] можливе із залученням лише окремих IT-компаній, то подальший захист від можливих кібератак, на жаль, не буде повністю забезпечений, оскільки лише постійна робота щодо запобігання вірусним загрозам зможе убезпечити банки від можливих матеріальних збитків.

Список використаних джерел

1. Павловська А., Халімон З. Кібербезпека у банківському секторі: чи допоможе IT – outsourcing? / А. Павловська, З. Халімон. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: https://www.sk.ua/sites/default/files/kiberbezpeka_u_bankivskomu_sektori.pdf

2. Про затвердження Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України: Постанова Національного банку України від 28.09.2017 р. № 95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/document/download?docId=56426049>

Штепенко А. М.
здобувач вищої освіти ступеня «Молодший спеціаліст»
спеціальність «Фінанси і кредит»
Науковий керівник - Мось М. І.
викладач циклової комісії економічних
та фінансово-облікових дисциплін КУЕП

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВАХ ТА ЇХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМАХ

Протягом останніх років банківська система нашої країни переживає бурхливий розвиток. Не зважаючи на існуючі недоліки українського законодавства, що регулює діяльність банків, ситуація неухильно змінюється на краще. Сьогодні все більше банків роблять ставку на професійність своїх співробітників і нові технології.

Важко уявити собі більш сприятливий ґрунт для запровадження комп'ютерних технологій, ніж банківська діяльність. Майже всі завдання і задачі, які виникають у процесі роботи банку, піддаються автоматизації. Швидка і безперебійна обробка значних потоків інформації є одним із головних завдань будь-якої великої фінансової організації. Тому необхідна наявність комп'ютерної мережі, яка дозволяє обробляти інформаційні потоки, що все збільшуються і збільшуються. Крім того, банки мають достатні фінансові можливості для використання найсучаснішої техніки. [1]

Основою сучасного підходу технічних рішень у побудові ІТ банків є архітектура «клієнт – сервер». Вона передбачає організацію технічного забезпечення і розподіл обробки інформації між двома компонентами, які відповідно називають клієнтом (робочою станцією) і сервером. Обидві частини виконуються на різних за потужністю комп'ютерах, об'єднаних мережею. У цьому випадку клієнт посилає серверу запити, а сервер їх обслуговує. Така технологія реалізована на професійних системах керування базами даних, які мають спеціальну мову структурованих запитів.

Для підвищення надійності, стійкості до відмов технічних рішень у БАІС (банківських автоматизованих інформаційних системах) практикується об'єднання серверів у групи (кластери). У такому випадку ресурси і навантаження розподіляються між серверами (вузлами системи) так, що користувач не знає, з яким конкретно сервером він працює у даний момент, а використання технічних засобів у цьому випадку виявляється найефективнішим. [2]

На сьогодні в банківському секторі України найбільш розповсюдженими є такі основні види інноваційних інформаційних технологій:

1) мобільний банкінг – дозволяє здійснити більшість операцій із власними рахунками, він відкриває великий спектр послуг, зокрема, залишок по рахунку, платежі, перекази коштів, кредити однієї фізичної особи іншій тощо. Як вважають експерти, мобільний телефон замінить пластикову картку як засіб платежу вже через кілька років. Саме за допомогою NFC-чипів, які вбудовані у телефон, буде відбуватися ідентифікація клієнта.

2) Інтернет-банкінг – ключова новація, яка сьогодні пропонується клієнтам більшістю банків. Для банків це відкриває великі можливості, тому експерти роблять основну ставку саме на розвиток віддаленого банкінгу;

3) «зона 24» – за допомогою цієї технології клієнт може самостійно керувати своїми рахунками, одержувати консультацію фахівця call-центру, залишати заявку на одержання послуги, записатися на обслуговування в будь-яке відділення банку. Практично кожна «зона 24» оснащена банкоматом, модулем поповнення готівкою CashIn, телефоном доступу до інформаційної служби. Цей напрямок інформаційної технології продовжує вдосконалюватися;

4) POS-термінали в торговельних мережах. Вони ще не призвели до глобальної революції в українському безготівковому просторі, але банкіри вірять в розвиток цієї технології в найближчі п'ять років.

Використання банками інноваційних інформаційних технологій спрямоване на отримання прибутку від комерціалізації накопичених сучасних знань, технологій і обладнання. Результатом впровадження інноваційних інформаційних технологій є нові продукти і послуги або продукти та послуги з новими якостями. Сучасні інформаційні технології допомагають банкам створювати інноваційні програми і проекти; нові інтелектуальні продукти; сучасне нове технологічне обладнання та процеси; інноваційні механізми формування ринку сучасних банківських продуктів та послуг. [3]

Список використаних джерел

1. Ткач А. І., Ткач І. І. Інформаційні системи в фінансово-кредитних установах: навч. видання. Тернопіль, 2018. 129 с.
2. Дубчак Л. В., Ключко Л. А., Свириденко В. Ю. Інформаційні системи і технології в банківській діяльності. Київ, 2016. с. 246.
3. Кльоба Л. Інноваційні інформаційні технології в банківському секторі України: реф. Львів, 2016. 37 с.

Деркач Є.М.

**Здобувач вищої освіти ступеня «Молодий спеціаліст»
спеціальність «Облік і оподаткування»
Науковий керівник – Ільченко Л.А
викладач циклової комісії облікових дисциплін
Полтавського кооперативного коледжу
E-mail: ilchenkol21@ukr.net**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Будь-яка сфера людської діяльності трансформується під впливом інноваційних процесів. Не є виключенням і банківська сфера діяльності. Звичайний банкінг поступово витісняється цифровим, на зміну звичайним банкам і грошам приходять криптовалюта і необанки.

Поява нетрадиційних фінансових установ виступає вагомим конкурентом традиційній банківській сфері, здатним покращити стан окремого банку та вивести його на більш високий рівень як у короткостроковій так і в довгостроковій перспективі.

Першою видатною інновацією, що спричинила неабиякий резонанс як серед населення, так і в банківській сфері є поява криптовалюти, яку ще називають біткоїн (bitcoin).

Інтерес до криптовалюти з моменту її появи не зникає, навпаки, вчені прогнозують постійне зростання курсу. Незважаючи на це, система крипто валюти ще не отримала масового поширення, а розрахунки за її участю використовуються поки що в певних сферах.

Курс біткоінів встановлюється ринком і при настанні певних непередбачуваних обставин може впасти до нуля. Фактором непередбачуваності, що створює значні коливання курсу криптовалюти є недосконалість або відсутність правового регулювання в сфері обігу криптовалюти та підвищений ризик комп'ютерного шахрайства, дже всі ризики стосовно купівлі-продажу цифрових валют несе виключно учасник розрахункових операцій.

Відповідно до Закону України «Про національний банк України» : Гривня (банкноти і монети) як національна валюта є єдиним законним платіжним засобом на території України, приймається усіма фізичними і юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України за всіма видами платежів, а також для зарахування н рахунки, вклади, акредитиви та для переказів. [1] Не дивлячись на те, що Україна входить в ТОП-10 країн світу по кількості користувачів різних цифрових валют, правовий статус криптовалюти ще не визначений, що також створює обмеження в розвитку сфери криптовалютного ринку України. Звичайно, що повноцінно регулювати державою криптовалютні операції неможливо через анонімність рахунків, але визначення правового статусу допоможе знизити ризики відмивання коштів незаконним шляхом та розвитку тіньового бізнесу.

Другою цікавою інновацією є поява нового типу банків – необанку. Передумовою виникнення необанку стало масове використання мережі Інтернет та мобільного зв'язку, розвиток електронної комерції, зміна потреб банківських клієнтів, орієнтованих на отримання більш зручного банкінгу, забезпечення високої надійності та безпеки, діджитал-прискорення.

Необанк – це оновлений та модернізований банк з сучасним набором послуг, зручними формами комунікації і передачі даних. Це банк без традиційних масових фізичних відділень, що використовує мобільні додатки та сайти.

Список послуг необанків є поки що доволі традиційним: операції з рахунками, кредитами, депозитами. Хоча в майбутньому планується використовувати нові фінтех - послуги і товари – краудлендинг, крипто валюти, автоматизацію та комунікацію новими методами. Необанком вважають фінансову організацію, що працює, як правило, через мережу Інтернет, без офісів для обслуговування своїх клієнтів.. Прискорення бізнес-процесів робить обслуговування в необанках все більш привабливими, порівняно з традиційним банкінгом, а можливість цілодобового отримання

широкого спектру банківських послуг схиляють усе більше клієнтів серед населення віддати перевагу зручності й мобільності з високим рівнем фінансової безпеки.

Перший український необанк був презентований в листопаді 2017 року. Кожен охочий може стати цього клієнтом. Для цього достатньо лише сфотографувати паспорт і ідентифікаційний код, після чого представник компанії доставить карту за вказаною адресою. При цьому оформлення, обслуговування, транзакції за цією карткою виконуються без комісій. Крім того, картка передбачає кредитний ліміт на певну суму, кешбек до 20% від суми покупки [2]. Надалі планується розширення послуг необанку та можливість покупки товарів в будь-якій точці світу у розстрочку в межах кредитного ліміту.

Отже, проаналізувавши сучасні тенденції розвитку банківської структури, можна зазначити, що поява альтернативної валюти – біткоїнів, створення необанків є перспективними інноваціями у сфері банківської системи, здатними задовольнити потреби людини 21 сторіччя, що цінує свій час і зручність в отриманні фінансових послуг.

За умовами дотримання цього напрямку, українські банківські установи мають можливість стати конкурентоспроможними на міжнародному ринку банківських послуг, значно покращити якість та швидкість їх надання таких послуг своїм клієнтам, що, безумовно, матиме позитивний вплив для розвитку всієї банківської системи України.

Література:

1. Закон України «Про національний банк України» [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
2. В Україні запустили перший необанк 2017 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/v-ukraini-zapustyly-pershyi-mobilnyi-bank-bez-viddilen/>
3. Степаненко О.П. Тенденції інноваційного розвитку банківської системи України/ О.П. Степаненко [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <https://www.irbis-nbuv.gov.ua>

